EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 2.7.2024.
COM(2024) 257 final

ANNEX

PRILOG

Prijedlogu
ODLUKE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o donošenju od strane Unije Sporazuma o tumačenju i primjeni Ugovora o energetskoj povelji između Europske unije, Europske zajednice za atomsku energiju i njihovih država članica

PRILOG

SPORAZUM

O TUMAČENJU I PRIMJENI UGOVORA O ENERGETSKOJ POVELJI

IZMEĐU EUROPSKE UNIJE, EUROPSKE ZAJEDNICE ZA ATOMSKU ENERGIJU I NJIHOVIH DRŽAVA ČLANICA

STRANKE KOJE SU POTPISNICE OVOG SPORAZUMA,

KRALJEVINA BELGIJA,

REPUBLIKA BUGARSKA,

ČEŠKA REPUBLIKA,

KRALJEVINA DANSKA,

SAVEZNA REPUBLIKA NJEMAČKA,

REPUBLIKA ESTONIJA,

IRSKA,

HELENSKA REPUBLIKA,

KRALJEVINA ŠPANJOLSKA,

FRANCUSKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA HRVATSKA,

TALIJANSKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA CIPAR,

REPUBLIKA LATVIJA,

REPUBLIKA LITVA,

VELIKO VOJVODSTVO LUKSEMBURG,

REPUBLIKA MALTA,

KRALJEVINA NIZOZEMSKA,

REPUBLIKA AUSTRIJA,

REPUBLIKA POLJSKA,

PORTUGALSKA REPUBLIKA,

RUMUNJSKA,

REPUBLIKA SLOVENIJA,

SLOVAČKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA FINSKA,

KRALJEVINA ŠVEDSKA,

EUROPSKA UNIJA i

EUROPSKA ZAJEDNICA ZA ATOMSKU ENERGIJU,

IMAJUĆI NA UMU Ugovor o Energetskoj povelji, potpisan u Lisabonu 17. prosinca 1994. (SL 1994., L 380, str. 24.), koji je u ime Europskih zajednica odobren Odlukom Vijeća i Komisije 98/181/EZ, EZUČ, Euratom od 23. rujna 1997. (SL 1998., L 69, str. 1.), s eventualnim izmjenama („Ugovor o Energetskoj povelji”),

IMAJUĆI NA UMU pravila međunarodnog običajnog prava kako su kodificirana u Bečkoj konvenciji o pravu međunarodnih ugovora,

UZIMAJUĆI U OBZIR da članice organizacije regionalne gospodarske integracije u smislu članka 1. stavka 3. Ugovora o Energetskoj povelji ovime izražavaju zajednički dogovor o tumačenju i primjeni ugovora u svojim međusobnim odnosima,

PODSJEĆAJUĆI na to da povlačenje iz Ugovora o Energetskoj povelji ne utječe na status članice organizacije regionalne gospodarske integracije stranke koja je potpisnica ovog Sporazuma (ugovorna stranka) koja se povukla niti isključuje interes za izražavanje zajedničkog dogovora o tumačenju i primjeni tog Ugovora sve dok se može smatrati da proizvodi pravne učinke u odnosu na tu članicu, a posebno u odnosu na članak 47. stavak 3. Ugovora o Energetskoj povelji,

IMAJUĆI NA UMU Ugovor o Europskoj uniji (UEU), Ugovor o funkcioniranju Europske unije (UFEU), Ugovor o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju (EURATOM) i opća načela prava Europske unije i EURATOM-a,

UZIMAJUĆI U OBZIR da se upućivanja na Europsku uniju u ovom Sporazumu trebaju smatrati upućivanjima na njezine prethodnice, Europsku ekonomsku zajednicu i zatim Europsku zajednicu, do trenutka kada je potonju zamijenila Europska unija,

PODSJEĆAJUĆI na to da, u skladu sa sudskom praksom Stalnog suda međunarodne pravde („PCIJ”) (*pitanje Jaworzina (poljsko-čehoslovačka granica*), savjetodavno mišljenje, [1923.] PCIJ serija B br. 8., 37.) i Međunarodnog suda (*Rezerve na Konvenciju o sprječavanju i kažnjavanju zločina genocida*, savjetodavno mišljenje, [1951.], Zbornik Međunarodnog suda 15., 20.), pravo na mjerodavno tumačenje pravnog pravila pripada strankama međunarodnog sporazuma u vezi s tim sporazumom,

PODSJEĆAJUĆI na to da su države članice Europske unije Sudu Europske unije dodijelile to pravo na vjerodostojno tumačenje prava Unije i prava EURATOM-a, kako je Sud Europske unije objasnio u svojoj presudi od 30. svibnja 2006., *Komisija* protiv *Irske (Mox Plant)*, C-459/03 (EU:C:2006:345, točke od 129. do 137.), u kojoj je smatrao da isključiva nadležnost za tumačenje i primjenu prava Unije i prava EURATOM-a obuhvaća tumačenje i primjenu međunarodnih sporazuma kojih su Europska unija, EURATOM i države članice stranke, u odnosima između dviju država članica ili Europske unije ili EURATOM-a i države članice,

PODSJEĆAJUĆI na to da u skladu s člankom 344. UFEU-a i člankom 193. EURATOM-a države članice EU-a nemaju pravo na pokretanje spora o tumačenju ili primjeni UEU-a, UFEU-a i EURATOM-a osim na način koji je predviđen u tim člancima,

PODSJEĆAJUĆI na to da je Sud Europske unije u predmetu *Achmea*, C-284/16 (EU:C:2018:158), presudio 6. ožujka 2018. da članke 267. i 344. UFEU-a treba tumačiti na način da se onemogućuje primjena odredbe međunarodnog sporazuma sklopljenog između država članica na temelju koje ulagač iz jedne od tih država članica može u slučaju spora o ulaganjima u drugoj državi članici pokrenuti postupak protiv potonje države članice pred arbitražnim sudom čiju se nadležnost ta država članica obvezala prihvatiti,

PODSJEĆAJUĆI na opetovano ponavljano stajalište Europske unije da se Ugovor o Energetskoj povelji ne bi trebao primjenjivati u odnosima unutar EU-a i da namjera Europske unije, EURATOM-a i njihovih država članica nije bila niti je mogla biti, da će Ugovor o Energetskoj povelji među njima stvoriti bilo kakve obveze jer se o njemu pregovaralo kao o instrumentu vanjske energetske politike Europske unije s ciljem uspostave okvira za energetsku suradnju s trećim zemljama, dok se, s druge strane, unutarnja energetska politika Unije sastoji od razrađenog sustava pravila osmišljenih za stvaranje unutarnjeg tržišta u području energetike kojim se isključivo uređuju odnosi među državama članicama,

PODSJEĆAJUĆI na to da je Sud Europske unije u presudi od 2. rujna 2021. u predmetu *Komstroy*, C-741/19 (EU:C:2021:655, t. 66.) (presuda *Komstroy*), potvrđenoj u njegovu mišljenju 1/20 (EU:C:2022:485, t. 47.), presudio da članak 26. stavak 2. točku (c) Ugovora o Energetskoj povelji treba tumačiti na način da se ne primjenjuje na sporove između države članice i ulagača iz druge države članice u vezi s ulaganjem koje je potonji proveo u prvoj državi članici,

PODSJEĆAJUĆI na to da se, kao tumačenje nadležnog suda koje odražava opće načelo međunarodnog javnog prava, tumačenje Ugovora o Energetskoj povelji u presudi *Komstroy* primjenjuje od trenutka kada Europska unija, EURATOM i njihove države članice odobre Ugovor o Energetskoj povelji,

SMATRAJUĆI da članke 267. i 344. UFEU-a treba tumačiti na način da im se protivi tumačenje članka 26. Ugovora o Energetskoj povelji koje omogućuje rješavanje sporova između, s jedne strane, ulagatelja jedne države članice Europske unije i, s druge strane, druge države članice Europske unije, Europske unije ili EURATOM-a pred arbitražnim sudom (arbitražni postupak unutar EU-a), i

SMATRAJUĆI, u svakom slučaju, da, ako se sporovi ne mogu riješiti mirnim putem, stranka uvijek može odlučiti, u skladu s nacionalnim pravom, pokrenuti sporove između ugovorne stranke i ulagatelja druge ugovorne stranke na rješavanje nadležnim sudovima ili upravnim sudovima, kako je zajamčeno općim pravnim načelima i poštovanjem temeljnih prava sadržanih, među ostalim, u Povelji Europske unije o temeljnim pravima,

DIJELEĆI zajednički dogovor izražen u ovom Sporazumu između Europske unije, EURATOM-a i njihovih država članica da, kao posljedica toga, klauzula poput članka 26. Ugovora o Energetskoj povelji u prošlosti nije mogla poslužiti kao pravna osnova za arbitražne postupke koje pokreće ulagač iz jedne države članice u vezi s ulaganjima u drugoj državi članici,

PONOVNO POTVRĐUJUĆI Izjavu br. 17 priloženu Završnom aktu Međuvladine konferencije na kojoj je donesen Ugovor iz Lisabona, u kojoj se podsjeća da Ugovori i pravo koje je Unija donijela na temelju Ugovorâ imaju prednost pred pravom država članica te da načelo nadređenosti predstavlja kolizijsko pravilo u njihovim međusobnim odnosima,

PODSJEĆAJUĆI, slijedom toga, na to da se međunarodni sporazum koji su države članice Unije sklopile na temelju međunarodnog prava, kako bi se riješio svaki sukob normi, može primjenjivati u odnosima unutar Unije samo u mjeri u kojoj su njegove odredbe u skladu s Ugovorima Unije,

SMATRAJUĆI da se, zbog neprimjenjivosti članka 26. Ugovora o Energetskoj povelji kao pravne osnove za arbitražne postupke unutar EU-a, ni članak 47. stavak 3. Ugovora o Energetskoj povelji ne može proširiti i nije se namjeravao proširiti na takve postupke,

SMATRAJUĆI da bi, zbog neprimjenjivosti članka 26. Ugovora o Energetskoj povelji kao pravne osnove za arbitražne postupke unutar EU-a, ako su arbitražni postupci unutar EU-a u tijeku, stranke ovog Sporazuma na koje se ti postupci odnose, bilo kao tuženik ili kao matična država ulagatelja, trebale međusobno surađivati kako bi se osiguralo da je dotični arbitražni sud obaviješten o postojanju ovog Sporazuma, čime bi se omogućilo donošenje odgovarajućeg zaključka o nepostojanju nadležnosti suda,

SMATRAJUĆI usto da novi arbitražni postupci unutar EU-a ne bi trebali biti registrirani, i

POTVRĐUJUĆI da bi, ako se obavijest o arbitraži ipak dostavi, ugovorne stranke na koje se ti postupci odnose, bilo kao tuženik ili kao matična država ulagatelja, trebale međusobno surađivati kako bi se osiguralo da se dotični arbitražni sud upozna s postojanjem ovog Sporazuma, čime bi se omogućilo donošenje odgovarajućeg zaključka da članak 26. Ugovora o Energetskoj povelji ne može služiti kao pravna osnova za takav postupak,

SMATRAJUĆI, međutim, da se nagodbe i arbitražne odluke u arbitražnim predmetima o ulaganjima unutar EU-a koji se više ne mogu poništiti ili ukinuti i koji su dobrovoljno ispunjeni ili konačno provedeni ne bi trebale osporavati,

IZRAŽAVAJUĆI ŽALJENJE zbog toga što su arbitražni sudovi u arbitražnim postupcima unutar EU-a pokrenutima na temelju članka 26. Ugovora o Energetskoj povelji već donijeli arbitražne odluke, nastavljaju ih donositi i mogli bi ih donijeti na način koji je u suprotnosti s pravilima Europske unije i EURATOM-a, među ostalim kako je izraženo u tumačenjima Suda EU-a,

također IZRAŽAVAJUĆI ŽALJENJE zbog toga što su takve arbitražne odluke predmet postupaka izvršenja, među ostalim u trećim zemljama, da se u arbitražnim postupcima unutar EU-a koji su u tijeku, a koji se navodno temelje na članku 26. Ugovora o Energetskoj povelji, arbitražni sudovi ne proglašavaju nenadležnima te da arbitražne institucije i dalje registriraju nove arbitražne postupke i ne odbijaju ih kao očito nedopuštene zbog nepostojanja suglasnosti za podvrgavanje arbitraži,

SMATRAJUĆI stoga da je potrebno izričito i nedvosmisleno ponoviti dosljedno stajalište Europske unije, EURATOM-a i njihovih država članica sporazumom kojim se ponovno potvrđuje njihov zajednički dogovor o tumačenju i primjeni Ugovora o Energetskoj povelji, kako ga tumači Sud EU-a, u mjeri u kojoj se odnosi na arbitražne postupke unutar EU-a,

SMATRAJUĆI da su, u skladu s presudom Međunarodnog suda od 5. veljače 1970., *Barcelona Traction, Light and Power Company Limited (Belgija protiv Španjolske)* (Izvješće

Međunarodnog suda iz 1970., str. 3., točke 33. i 35.) i kako je Sud EU-a objasnio u presudi *Komstroy*, određene odredbe Ugovora o Energetskoj povelji namijenjene uređivanju bilateralnih odnosa,

SMATRAJUĆI stoga da se ovaj Sporazum odnosi samo na bilateralne odnose između Europske unije, EURATOM-a i njihovih država članica, a time i ulagača iz tih ugovornih stranaka Ugovora o Energetskoj povelji, te da zbog toga ovaj Sporazum utječe samo na stranke na koje se primjenjuju pravila Europske unije i EURATOM-a kao organizacije regionalne gospodarske integracije u smislu članka 1. stavka 3. Ugovora o Energetskoj povelji i ne utječe na uživanje prava drugih stranaka Ugovora o Energetskoj povelji ili na izvršavanje njihovih obveza,

PODSJEĆAJUĆI na to da su Europska unija i EURATOM i njihove države članice obavijestile druge ugovorne stranke Ugovora o Energetskoj povelji o svojoj namjeri da sklope ovaj Sporazum o tumačenju i primjeni Ugovora o Energetskoj povelji,

SMATRAJUĆI da Europska unija, EURATOM i njihove države članice na taj način i u skladu sa svojim pravnim obvezama na temelju prava EU-a i EURATOM-a, ali ne dovodeći u pitanje svoje pravo na podnošenje zahtjeva koje smatraju primjerenima u odnosu na troškove koje imaju kao tuženici u vezi s arbitražnim postupcima unutar EU-a, osiguravaju potpuno i učinkovito izvršenje presude *Komstroy*, nemogućnost izvršenja postojećih odluka, obvezu arbitražnih sudova da odmah okončaju sve arbitražne postupke unutar EU-a koji su u tijeku, i obvezu arbitražnih institucija da ne registriraju nijedan budući arbitražni postupak unutar EU-a, u skladu sa svojim ovlastima na temelju članka 36. stavka 3. Konvencije ICSID-a i članka 12. arbitražnih pravila SCC-a, te obvezu arbitražnih sudova da se izjasne da arbitražni postupci unutar EU-a nemaju pravnu osnovu,

UVIĐAJUĆI da ovaj Sporazum obuhvaća arbitražne postupke između ulagača i država koji uključuju Europsku uniju, EURATOM ili njegove države članice kao stranke u sporovima unutar EU-a na temelju članka 26. Ugovora o Energetskoj povelji u okviru bilo koje arbitražne konvencije ili skupa pravila, uključujući Konvenciju o rješavanju ulagačkih sporova između država i državljana drugih država (Konvencija ICSID-a) i arbitražna pravila ICSID-a, arbitražna pravila Arbitražnog instituta Stockholmske gospodarske komore (SCC), arbitražna pravila Komisije Ujedinjenih naroda za međunarodno trgovačko pravo (UNCITRAL) i *ad hoc* arbitražu,

IMAJUĆI NA UMU da se odredbama ovog Sporazuma ne dovodi u pitanje mogućnost Europske komisije ili bilo koje države članice da uputi predmet Sudu EU-a na temelju članaka 258., 259. i 260. UFEU-a,

SPORAZUMJELE SU SE KAKO SLIJEDI:

ODJELJAK 1.

ZAJEDNIČKI DOGOVOR O NEPRIMJENJIVOSTI ČLANKA 26. UGOVORA O ENERGETSKOJ POVELJI KAO OSNOVE ZA ARBITRAŽNE POSTUPKE UNUTAR EU-A

ČLANAK 1.

Definicije

Za potrebe ovog Sporazuma primjenjuju se sljedeće definicije:

(1) „Ugovor o Energetskoj povelji” znači Ugovor o Energetskoj povelji, potpisan u Lisabonu 17. prosinca 1994. (SL 1994., L 380, str. 24.; u daljnjem tekstu „ECT”), koji je u ime Europskih zajednica odobren Odlukom Vijeća i Komisije 98/181/EZ,

EZUČ, Euratom od 23. rujna 1997. (SL 1998., L 69, str. 1.), s eventualnim izmjenama;

(2) „odnosi unutar EU-a” znači odnosi između država članica Europske unije i EURATOM-a ili između države članice, s jedne strane, i Europske unije ili EURATOM-a, s druge strane;

(3) „arbitražni postupak unutar EU-a” znači svaki postupak pred arbitražnim sudom pokrenut u skladu s člankom 26. Ugovora o Energetskoj povelji za rješavanje spora između, s jedne strane, ulagača iz jedne države članice Europske unije i, s druge strane, druge države članice Europske unije, Europske unije ili EURATOM-a;

ČLANAK 2.

Zajednički dogovor Europske unije, EURATOM-a i njihovih država članica o tumačenju i kontinuiranoj neprimjenjivosti članka 26. Ugovora o Energetskoj povelji i nepostojanju pravne osnove za arbitražne postupke unutar EU-a

(1) Radi veće sigurnosti ugovorne stranke ponovno potvrđuju da dijele zajednički dogovor o tumačenju i primjeni Ugovora o Energetskoj povelji, u skladu s kojim članak 26. tog ugovora ne može i nikada nije mogao služiti kao pravna osnova za arbitražne postupke unutar EU-a.

Zajednički dogovor izražen u prvom podstavku temelji se na sljedećim elementima prava Unije:

(a) tumačenje Suda Europske unije prema kojem se članak 26. Ugovora o Energetskoj povelji ne primjenjuje i nikada se nije trebao primjenjivati kao osnova za arbitražne postupke unutar EU-a; i

(b) nadređenost prava Europske unije, na koju se podsjeća u Izjavi br. 17 priloženoj Završnom aktu Međuvladine konferencije na kojoj je donesen Ugovor iz Lisabona, kao pravilo međunarodnog prava kojim se uređuje sukob normi u njihovim međusobnim odnosima, tako da se članak 26. Ugovora o Energetskoj povelji ni u kojem slučaju ne primjenjuje niti se mogao primjenjivati kao osnova za arbitražne postupke unutar EU-a.

(2) Radi veće sigurnosti ugovorne stranke ponovno potvrđuju da dijele zajednički dogovor da se, zbog nepostojanja pravne osnove za arbitražne postupke unutar EU-a u skladu s člankom 26. Ugovora o Energetskoj povelji, članak 47. stavak 3. Ugovora o Energetskoj povelji ne može proširiti, niti se mogao proširiti, na takve postupke. U skladu s tim, članak 47. stavak 3. Ugovora o Energetskoj povelji u tom pogledu ne može proizvesti pravne učinke u odnosima unutar EU-a ako se država članica povukla iz Ugovora o Energetskoj povelji prije ovog Sporazuma niti će proizvoditi pravne učinke u odnosima unutar EU-a ako se ugovorna stranka naknadno povuče iz Ugovora o Energetskoj povelji.

(3) Podrazumijeva se da se ugovorne stranke slažu da se, u skladu sa zajedničkim dogovorom izraženim u stavcima 1. i 2. i ne dovodeći u pitanje taj dogovor, članak 26. Ugovora o Energetskoj povelji ne primjenjuje kao osnova za arbitražne postupke unutar EU-a te da u tom pogledu članak 47. stavak 3. Ugovora o Energetskoj povelji neće proizvoditi pravne učinke u odnosima unutar EU-a.

(4) Stavcima od 1. do 3. ne dovodi se u pitanje tumačenje i primjena drugih odredaba Ugovora o Energetskoj povelji u mjeri u kojoj se odnose na odnose unutar EU-a.

ODJELJAK 2.

ZAVRŠNE ODREDBE

ČLANAK 3.

Depozitar

(1) Glavni tajnik Vijeća Europske unije depozitar je ovog Sporazuma.

(2) Glavni tajnik Vijeća Europske unije obavješćuje ugovorne stranke o:

(a) polaganju svih isprava o ratifikaciji, prihvatu ili odobrenju u skladu s člankom 5.;

(b) datumu stupanja na snagu ovog Sporazuma u skladu s člankom 6. stavkom 1.;

(c) datumu stupanja na snagu ovog Sporazuma za svaku ugovornu stranku u skladu s člankom 6. stavkom 2.

(3) Glavni tajnik Vijeća Europske unije objavljuje Sporazum u *Službenom listu Europske unije* te obavješćuje depozitara Ugovora o Energetskoj povelji, kao i Tajništvo Energetske povelje o njegovu donošenju i stupanju na snagu. Depozitar ovog Sporazuma poziva se da o Sporazumu obavijesti ostale ugovorne stranke Ugovora o Energetskoj povelji.

(4) Depozitar registrira ovaj Sporazum pri Tajništvu Ujedinjenih naroda, u skladu s člankom 102. Povelje Ujedinjenih naroda, nakon njegova stupanja na snagu.

ČLANAK 4.

Rezerve

U pogledu ovog Sporazuma nisu dopuštene rezerve.

ČLANAK 5.

Ratifikacija, odobrenje ili prihvat

Ovaj Sporazum podliježe ratifikaciji, odobrenju ili prihvatu.

Ugovorne stranke polažu svoje isprave o ratifikaciji, odobrenju ili prihvatu kod depozitara.

ČLANAK 6.

Stupanje na snagu

(1) Ovaj Sporazum stupa na snagu 30 kalendarskih dana nakon datuma na koji depozitar zaprimi drugu ispravu o ratifikaciji, odobrenju ili prihvatu.

(2) Za svaku ugovornu stranku koja ga ratificira, prihvati ili odobri nakon njegova stupanja na snagu u skladu sa stavkom 1., ovaj Sporazum stupa na snagu 30 kalendarskih dana nakon datuma na koji ta ugovorna stranka položi svoju ispravu o ratifikaciji, odobrenju ili prihvatu.

ČLANAK 7.

Vjerodostojni tekstovi

Ovaj Sporazum, koji je sastavljen u jednom izvorniku na bugarskom, češkom, danskom, engleskom, estonskom, finskom, francuskom, grčkom, hrvatskom, irskom, latvijskom, litavskom, mađarskom, malteškom, nizozemskom, njemačkom, poljskom, portugalskom,

rumunjskom, slovačkom, slovenskom, španjolskom, švedskom i talijanskom jeziku, pri čemu je tekst na svakom od tih jezika jednako vjerodostojan, pohranjuje se u arhivu depozitara.

Sastavljeno u Bruxellesu ……..